

Raadsinformatiebericht

Collegevergadering: 4 februari 2025

Zaaknummer : 1292880
Team : Welzijnszaken Heemstede
Portefeuillehouder : A.M.C.E. Stam
Openbaarheid : Actief openbaar

Onderwerp

Raadsinformatiebericht: Plan van aanpak evaluatie huidige en opstellen nieuwe cultuurnota

☒ Ter informatie/update	☐ Toezeggingen/actielijst commissie of raad
☐ Beantwoording schriftelijke vragen	☐ Overige

Met dit bericht informeren wij u over het plan van aanpak voor het evalueren van de huidige en het opstellen van een nieuwe cultuurnota.

Inleiding

In het uitvoeringsprogramma van het college is opgenomen dat we een nieuwe cultuurnota maken voor de periode 2025 en verder. Bij de Voorjaarsnota 2024 is geld beschikbaar gesteld voor externe capaciteit en deskundigheid. Hiertoe is een extern bureau ingeschakeld, dat veel ervaring heeft met het evalueren en opstellen van cultuurbeleid van ook kleine gemeenten. Als eerste is een plan van aanpak gemaakt met de stappen die we nemen om tot een nieuwe cultuurnota te komen. Inzet daarbij is een gedragen beleidsvisie, waarbij de interne en externe betrokkenen, hun input kunnen geven.

Proces

Het complete plan van aanpak is bijgevoegd (bijlage 1), de hoofdlijnen ervan zijn hieronder samengevat. Globaal ziet het proces er als volgt uit:

Fase 1 – Informatiefase

- **Startgesprek** van extern bureau en gemeente
- **Eerste analyse:** alle aanwezige bestaande informatie en relaties met beleidsterreinen worden in kaart gebracht.

Fase 2 – Startnotitiefase

- **Participatie:** peilen van meningen van betrokkenen (middels gesprekken met culturele stakeholders, enquête onder inwoners, jong en oud, en interactieve bijeenkomst(en)). Op basis van de verzamelde input wordt een analyse gemaakt van de sterktes en zwaktes en kansen en bedreigingen voor het culturele veld in Heemstede.
- **Maken startnotitie**
Met de informatie die is verzameld, wordt een analyse gemaakt van de sterktes en zwaktes en kansen en bedreigingen voor het culturele leven in Heemstede. Dit wordt als voorbereiding op nieuw beleid vastgelegd in een startnotitie. Dit is een informatiedocument dat op basis van de analyse een eerste richting geeft voor de culturele speerpunten in de toekomst.

Fase 3 - Cultuurnotafase

- **Voorleggen startnotitie aan de raad**
Vraag hierbij is enerzijds of de raad zich kan herkennen in het geschetste beeld en anderzijds welke kaders de raad wil meegeven voor het cultuurbeleid.
- **Schrijven van de concept cultuurnota**
Op basis van de startnotitie en de input van de raad wordt het cultuurbeleid voor de komende jaren geformuleerd. Een van de afwegingspunten is de tijdspanne van de nieuwe cultuurnota. De coronaperiode laat zien dat culturele partners gebaat zijn bij continuïteit om vorm te geven aan hun cultuurorganisatie en programma-invulling. Hierbij gaan we voornamelijk uit van een periode van zes jaar. Dit geeft ook respectievelijk college en raad de tijd om nieuw beleid in te voeren en tussentijds te evalueren en zo nodig bij te sturen.
- **Presentatie concept cultuurnota**
Het nieuwe beleid wordt gepresenteerd aan het college (en desgewenst de raad).
- **Vaststellen cultuurnota door de raad**
Na verwerking van reacties op het concept wordt de definitieve cultuurnota voorgelegd aan de raad ter vaststelling.

Financiële consequenties

Er is gestart met de begeleiding van het evalueren van de oude en het opstellen van de cultuurnota. Deze kosten worden gedekt uit het beschikbare budget dat hiervoor in de begroting is opgenomen. Eventuele financiële gevolgen van het nieuwe cultuurbeleid worden in beeld gebracht in de cultuurnota, die ter vaststelling wordt voorgelegd aan de raad.

Samenwerking en communicatie

Het opstellen van nieuw cultuurbeleid gebeurt in samenspraak met de wethouder jeugdcultuur en het culturele veld in Heemstede en inwoners. In de aanloop naar de startnotitie halen we informatie op: hoe denken zij over het huidige cultuuraanbod in Heemstede? De informatie wordt verzameld via gesprekken met het culturele veld, een enquête onder inwoners (jong en oud) en bijeenkomsten. Deze informatie verwerken we in de startnotitie. Verder houden we betrokkenen op de hoogte van de voortgang.

Planning

Het onderstaande overzicht geeft de voorlopige planning. Deze is onder voorbehoud, tijdens het proces kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor de planning verschuift.

Stap	Planning 2025
Evalueren huidig beleid	januari-maart
Schrijven startnotitie	maart
Voorleggen startnotitie aan raad	mei
Schrijven concept cultuurnota	mei/juni/juli
Cultuurnota in commissie Samenleving en raad	november

Plan van aanpak – Cultuurnota 2025 Heemstede

De gemeente Heemstede wil nieuw cultuurbeleid opstellen voor de periode 2025 en verder. Onderdeel van de totstandkoming van het nieuwe cultuurbeleid is de evaluatie van het huidige cultuurbeleid, de cultuurnota 2022-2024. Belangrijk is dat de nieuwe cultuurnota goed onderbouwd en op participatieve wijze (d.w.z. rekening houdend met de visies en meningen van betrokkenen) tot stand komt.

Daarnaast moet het beleid zijn gerelateerd aan het Coalitieakkoord 2022-2026 en het Uitvoeringsprogramma 2022-2026 van het college.

1. De vraag

Bij deze opdracht zijn het participatieproces en het politieke besluitvormingsproces even belangrijk als de inhoud van het beleid. Het is van groot belang dat de gemeente (ambtenaren, college van b en w en gemeenteraad) en het culturele veld goed betrokken worden bij het opstellen van het cultuurbeleid en dat zij de gelegenheid krijgen om input te leveren. Alleen zo kan er een gedragen beleidsvisie ontstaan.

Ten behoeve van het nieuwe beleid vragen is ons het volgende gevraagd:

- Evalueren van het huidige cultuurbeleid
- Procesbegeleiding bij het opstellen van de nieuwe cultuurnota
- Schrijven van de nieuwe cultuurnota

2. De aanpak

Wij hebben goede ervaringen met het uitvoeren van cultuurbeleid in drie fases. We beginnen met een informatiefase, waar wij de eerste informatie verzamelen en nadere afspraken met elkaar maken. Vervolgens komen we, o.a. doormiddel van participatie tot een startnotitie en daarna werken wij die uit in een cultuurnota. Door het proces in delen te knippen, wordt de mogelijkheid voor participatie vergroot, kunnen kaders helder worden weergegeven en is ieders rol duidelijk.

Fase 1 – Informatiefase

- a) **Startgesprek.** Tijdens het startgesprek maken we een plan van aanpak en bespreken we wie wij gaan betrekken binnen het participatieproces.
- b) **Eerste analyse.** Wij verzamelen en bestuderen gegevens en documenten, waaronder beleidsterreinen als sociaal domein, onderwijs en erfgoed. Zo maken wij een eerste analyse van het huidige aanbod en welke doelgroepen er bereikt worden, de gemeentelijke uitgaven voor cultuur (subsidie staat; vergelijking met andere gemeenten), trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor de cultuursector van Heemstede en een eerste analyse van het aanbod in de omliggende regio.

Fase 2 – Startnotitiefase

- c) **Participatie.** Hier peilen wij de meningen van belanghebbenden en betrokkenen en maken wij een analyse van de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen wat betreft het culturele leven in Heemstede.
- d) **Startnotitie.** De startnotitie is een informatiedocument dat enerzijds bestaat uit de evaluatie en anderzijds een eerste richting geeft voor de speerpunten in de toekomst.

De notitie geeft een beschrijving van de culturele infrastructuur van Heemstede, het beleid van gemeente (en provincie) in de afgelopen periode en de context waarin het lokale cultuurbeleid plaatsvindt. Het geeft een weergave van wat er goed gaat en wat er beter kan. Ook wordt hier gekeken waar er verbinding kan worden gezocht met andere beleidsterreinen

Fase 3- Cultuurnotafase

- a) **Beeldvormende sessie.** De startnotitie wordt vastgesteld door het college van b en w en door middel van een beeldvormende sessie voorgelegd aan de raad. Op deze manier kan getoetst worden of de volksvertegenwoordiging zich kan herkennen in de gemaakte analyse en of de wensen, behoeften en ontwikkelingen die in kaart zijn gebracht worden herkend en onderschreven. Onze aanpak waarborgt dat de gemeenteraad in deze fase desgewenst kaderstellende uitspraken kan doen.
- b) **Het schrijven van het concept-cultuurbeleid.** Berenschot is verantwoordelijk voor de penvoering en de gemeente Heemstede is in deze fase beschikbaar voor vragen en input tijdens het proces.
- c) **Presentatie van het cultuurbeleid aan het college b en w van de gemeente Heemstede en desgewenst ook aan de gemeenteraad.** Deze presentatie(s) zal/zullen worden voorbereid door de beleidsadviseurs van de gemeente en de adviseurs van Berenschot tezamen. De presentatie(s) zelf zal/zullen worden gegeven door de adviseurs van Berenschot.

3. Gebruikte theorieën en modellen

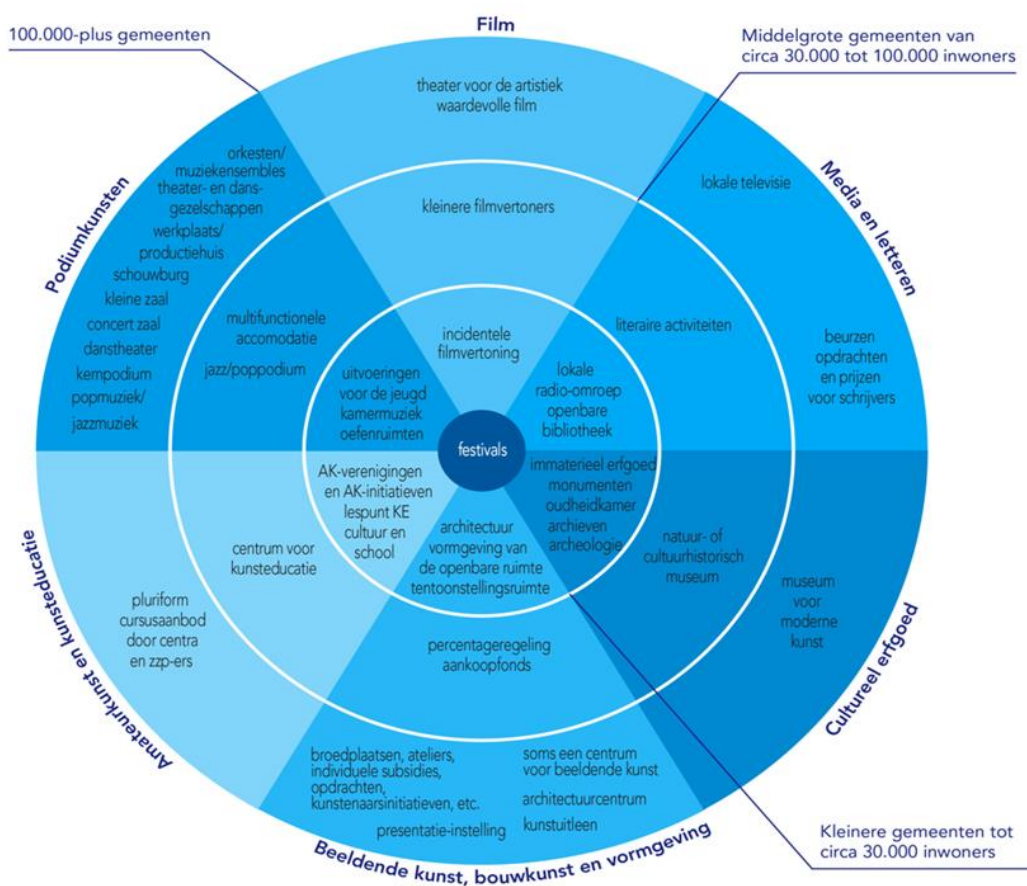
Aan het einde van elke fase leveren wij een document op, namelijk

- Eerste analyse
- Startnotitie
- Cultuurnota

Het werken met deze producten zorgt ervoor dat er heldere afstemming kan plaatsvinden met de opdrachtgever en de opdrachtgever een goed beeld blijft houden van de vorderingen. Bij de vorming van deze drie producten maken wij gebruik van verschillende modellen en theorieën die wij ook in andere opdrachten veel gebruiken. In de eerste fase maken we gebruik van het ringenmodel en in de daarop volgende fase maken we ook gebruik van het waardenperspectief van Mark Moore en de Gouden Cirkel van Simon Sinek.

Ringenmodel

Het ringenmodel van Cor Wijn gebruiken wij met name in fase 1 en 2. Het model legt een relatie tussen gemeentegrootte en voorzieningenniveau en helpt om een beeld te geven van het huidige en het gewenste toekomstige culturele aanbod.

Waardenperspectief

Ons vertrekpunt bij het evalueren en het opstellen van cultuurbeleid is het “waardenperspectief” (ontleend aan het Public Value model van hoogleraar Mark Moore). Culturele instellingen en creatieve makers leveren waarde, namelijk artistieke, economische en maatschappelijke waarde.

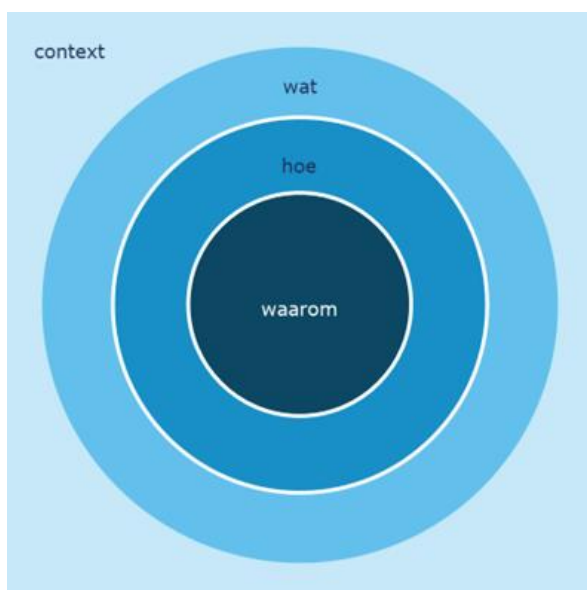

- **Artistieke waarde** gaat over kwaliteit, over creatieve ontwikkeling, reflectie op het bestaan, individuele ontplooiing en talentontwikkeling
- **Maatschappelijke waarde** gaat om het dankzij kunst & cultuur bereiken van specifieke doelgroepen en idealiter ook het bijdragen aan vraagstukken zoals het bevorderen van sociale cohesie, inclusie en diversiteit.
- **Economische waarde** betreft het rendement voor de sector zoals eigen inkomsten, werkgelegenheid en bijdragen uit private bronnen, en tevens indirecte economische spin-off voor andere sectoren zoals toerisme en horeca, door de aantrekkingskracht van Heemstede en regio.

Dit waardenperspectief betrekken we bij de schets van het culturele veld in Heemstede. We maken een analyse van de kenmerken, omvang en het publieksbereik van de culturele voorzieningen en activiteiten in de gemeente. We benutten hiervoor ook het eerder genoemde ringenmodel van Cor Wijn.

Gouden Cirkel

Wij stellen voor om de startnotitie en de cultuurnota te enten op de Gouden Cirkel van Simon Sinek. De cultuurnota zal tenminste de volgende aspecten beschrijven:

- **Context:** wat zijn naar verwachting de kenmerken van Heemstede in de toekomst. Wie wonen en werken er? Welke positie heeft Heemstede in de regio? Wat voor een culturele voorzieningen en cultureel aanbod passen daarbij en hoe maken we cultuur voor iedereen beschikbaar en bereikbaar?
- **Waarom** cultuur belangrijk is voor Heemstede: welke waarden voegt cultuur toe aan de Heemstede?
- **Hoe** kan er gewerkt worden aan het versterken van deze waarden? Hoe wordt ervoor gezorgd dat het waardenperspectief daadwerkelijk en effectief wordt benut?
- **Wat** kan er op korte en lange termijn worden gedaan (qua actiepunten voor het culturele veld, de gemeente en andere stakeholders).

4. Aandachtspunten

- Het bepalen van de horizon van het beleidsplan: is hij voor vier jaar of eerder voor 10 jaar of langer? Dit is een onderwerp om met de wethouder te bespreken.
- Zijn de uitgangspunten vooraf duidelijk? Dit is een kwestie van 'het managen van de verwachtingen'. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk inzicht te geven in het financieel meerjarenperspectief van de gemeente.
- De mate waarin aandacht moet worden besteed aan de verschillende beleidsterreinen waaruit de cultuursector bestaat, zowel binnen het sociale als het ruimtelijke domein.